

I Sct. Pauls Kirke i Aarhus har vi haft drøftelser i forbindelse med biskoppernes udspil til liturgidrøftelser dels i menighedsrådet og dels i form af drøftelser i to forskellige arbejdsgrupper, der har bestået af præster, menighedsrådsmedlemmer samt medarbejdere i kirken. Drøftelserne har fundet sted henover 2. halvår 2020.

Drøftelserne har udspillet sig i spændingsfeltet mellem, at ordene/liturgien og det, der siges og gøres i gudstjenesten, fjerner sig fra det liv og sprog, der er kendetegnende for vores hverdag og tid. At liturgien på den ene side bliver usamtidig og på den anden side bliver så fri, at vi ikke kan genkende det, der foregår i folkekirken, som evangelisk, luthersk kristendom:

"Hvis intet ændres, vil folkekirken blive mere og mere fremmed for store dele af befolkningen.

Hvis intet autoriseres, vil gudstjenesten ikke kunne identificeres som evangelisk, luthersk kristendom."

(Citat frit fra det udsendte materiale.)

Denne formulerede problematik er der opslutning til og forståelse for i vores kirke og har ligget til grund for de drøftelser, vi har haft i de to arbejdsgrupper

Vi har i vores drøftelser taget udgangspunkt i de tre modeller, der er udsendt af biskopperne. Inden vi har truffet en beslutning, har vi syntes, det var vigtigt, at finde både fordele og ulemper ved de 3 modeller.

Kommentarer til model 1, Den konservative (den nuværende):

Kendetegn: Fast forløb (ordo), fast ordlyd

Fordele:

- Liturgien som den er, er god: Faste tekstrækker er en fordel. Budskabets bredde fastholdes og særlige "kæpheste" minimeres. Gammeltestamentlige læsninger er en fordel. Teksterne fortolker hinanden. At dåbs- og nadverliturgien fastholdes, er en fordel, idet det fastholder os på kirkens genkendelighed og den evangelisk, lutherske kristendom. Samtidig ser vi det som en forel og en frihed, at der er valgfrihed mellem 3 modeller.
- At det er muligt at få dispensationer.
- Fasthed og genkendelighed er en god ting.

Udfordringer:

- At bredden i arten af gudstjenester ikke kan tilgodeses i mindre kirker.
- At det bliver undtagelsen, der bliver reglen, forstået på den måde, at det er dispensationerne med deres store forskellighed, der kommer til at definere gudstjenesteformen. Dermed er der fare for, at både genkendelighed og gentagelse i gudstjenesteformen forsvinder.
- Begrænsning i form af, at alle dele og led er autoriserede. Der er ikke mulighed for at gå andre veje uden dispensation.
- Der er en begrænsning i, at undtagelser skal godkendes af biskoppen. Vi har haft frihed til undtagelser i vores sogn, men det er en ulempe, at det er biskoppen, der skal godkende undtagelser.
- Tilgodeses ikke dem, der er trætte af gentagelser af det samme.

Kommentarer til model 2, Den frie:

Kendetegn: Fast forløb, fri ordlyd

Fordele:

- En sociologisk fordel i, at menigheden kan være medbestemmende. Imødekommer behovet for at kunne lave en lokal relevant gudstjeneste.
- Menigheden kan skabe sit lokale udtryk og efterkomme lokale behov.
- Frihed i at skabe forskellige gudstjenester med forskelligt præg.

Udfordringer:

- Den store frihed kan betyde, at det ender i noget, der ikke længere kan identificeres som evangelisk, luthersk kristendom. Gudstjenesten og forkyndelsen kan stritte i alle retninger.
- Enormt pres på og krav til præsten og menigheden, idet der hele tiden skal skabes konsensus om, hvordan gudstjenesten skal forløbe.
- Fare for, at gudstjenesten bliver meget person- og personlighedsafhængig og afhængig af den enkelte præst.
- Sammenhængskraften og genkendeligheden er i fare for at gå tabt.
- Et mindretal kan blive taget til fange i en teologi og udtryksform, som de ikke kan føle sig hjemme i.

Kommentarer til model 3, Mellemsvejen:

Fast forløb, dele af ordlyden er fast.

Fordele:

- Der er mulighed for, at enkelte dele af gudstjenesten kan udformes ift. menighedens behov og præstens 'stil', uden at der skal søges dispensation.
- Større frihed til at udforme gudstjenesten på andre måder, end hvis alt, som nu, er autoriseret. Der er nye muligheder i model 3 samtidig med, at indhold og evangelisk, luthersk kristendom kan fastholdes.
- Man er ikke afhængig af biskoppen og dennes godkendelse.
- Det er en fordel, at ordo (strukturen: Indledning – ord – nadver - sendelse) og de væsentligste led er autoriserede. Dermed sikres det, at det er evangelisk, luthersk kristendom, der formidles. Hvis væsentlige led og ord ikke autoriseres (tekstrækker, dåb, nadver), er der fare for, at indhold og substans forflygtiges og forrykkes efter forgodtbefindende og personlige "kæpheste".
- Kan give større medejerskab i menigheden ved samarbejde i menighedsråd og menighed om "frie" led.
- *Hvilke led skal i givet fald autoriseres? (dåb, nadver, tekstrækker, bibeloversættelse...)*

Udfordringer:

- Store udfordringer til præsten – og også til menigheden - i udformningen af "frie" led (men måske er det ikke en ulempe?) Kræver større samarbejde mellem præst og menighed om gudstjenestens udformning.

- Risiko for, at "frie" led bliver for personafhængige og at gudstjenestens særpræg bliver præstens personlige "stunt".

Ønsker og anbefalinger

I Sct. Paus Kirke i Aarhus værdsætter vi mangfoldighed samtidig med, at vi prioriterer at være kirke for det lokale sogn. Vi vil gerne være kirke for alle og give et alsidigt gudstjenestetilbud.

Samtidig ønsker vi, at kirken stadigvæk skal kunne genkendes som den evangelisk, lutherske folkekirke.

Dette mener vi kan blive svært både med model 1 og model 2:

- Med hensyn til **model 1, Den konservative**, mener vi, det kan blive svært at tilpasse sig lokale forhold og behov og ønsker samtidig med, at vi ser det som en begrænsning, at undtagelser skal godkendes af biskoppen. Desuden kan vi frygte, at det er undtagelsen, der bliver reglen. Hermed har vi netop ikke sikret os, at det er den evangelisk, lutherske folkekirke, vi kommer til at repræsentere.
Samtidig er der også udtrykt ønske om at bevare biskoppernes tilsyn, idet det for nogle vedkommende ses som en sikring i forbindelse med at bevare den evangelisk lutherske kirke.
- Med hensyn til **model 2, Den frie**, mener vi, at den frie model kan føre til hvad som helst og bl.a. gøre det til et personafhængigt spørgsmål / afhængigt af den enkelte præst og evt. også af menighedsrådet, om kirken overhovedet kan genkendes som den evangelisk, lutherske folkekirke.
- Med hensyn til **model 3, Mellemsvejen** anbefaler vi på baggrund af de ovenstående refleksioner, *overvejende* denne model. Vi ser her en mulighed for, at de væsentligste led fastholdes: Tekstrækker/ordet – dåben – nadveren er faste, genkendelige og autoriserede led, hvormed vi sikrer os en genkendelighed i forholdt til den evangelisk, lutherske gudstjeneste og kristendom. Samtidig er der mulighed for, at vi derudover kan tilpasse de øvrige dele af gudstjenesten efter de lokale ønsker og behov. Heri ser vi en mulighed for at inddrage menigheden i udformningen af de øvrige dele af gudstjenesten. Dette stiller if, vores opfattelse passende krav til både præsternes og menighedens aktive deltagelse, inddragelse og konsensus om gudstjenesternes udformning.

Der er i vores kirke en fælles forståelse for og et fælles ønske om at bevare vores tusindårige gamle højmesse. Og vi har også et fælles ønske om at bevare og tilgodese genkendelighed og identifikationen af den evangelisk lutherske kristendom. Dette er det væsentligste anliggende i vores kirke. Når dette er sagt, må det også siges, at der er forståelse for, at gudstjenesten indenfor disse rammer skal tilpasses vores tid. Her er der ikke fuld enighed omkring, om det er model 1 eller model 3, der bedst sikrer dette. Model 2 er slet ikke en model, vi kan tilslutte os.

På sigt har vi i Sct. Pauls Kirke i Aarhus ønsker og planer om, at inddrage kirkens forskelligartede fællesskaber i denne debat. En debat om, hvordan vi via liturgien kan fastholde både de faste led og de lokale ønsker om gudstjenesternes udformning – uanset hvilken ordning, der fremover bliver gældende for folkekirken i Danmark.

18.3.2021 / Britt Toft

Medlem af Menighedsrådet og kontaktperson i Sct. Pauls Kirke i Aarhus

